

به نام خداوند بخشنده و مهربان

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده حسابداری و مدیریت

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری

تأثیر آیین رفتار حرفه ای و تجربه بر قضاوت های حسابرسی

استاد راهنما:

دکتر یحیی حساس یگانه

استاد مشاور:

دکتر سید مهدی سیدمطهری

استاد داور:

دکتر جعفر باباجانی

پژوهش و نگارش:

امید مقصودی

شهریور ماه ۱۳۸۹

بسمه تعالی

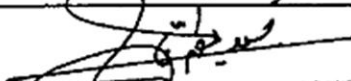

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده حسابداری و مدیریت
شماره :
تاریخ :
پیوست:

صور تجلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی

با تأییدات خداوند متعال پایان نامه تحصیلی آقای امید مقصودی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته‌ی حسابداری گرایش — تحت عنوان:
« تأثیر آیین رفتار حرفه ای و تجربه بر قضاوت های حسابرسی »
که به راهنمایی آقای دکتر حساس یگانه تنظیم گردیده است در جلسه مورخه ۸۹/۶/۲۳ با حضور اعضای هیات داوران برگزار گردید.
ضمناً نمره نهایی نامبرده به شرح زیر اعلام می گردد. اس

نمره پایان نامه از ۱۸	
تهیه ارائه مقاله (نمره)	نمره مقاله
تایید مقاله توسط استاد داور (۵-نمره)	
نمره پایان نامه از چاپ مقاله ارائه شده (۵-نمره)	
با عدد: ۱۹٫۲۵ با حروف: نمره بیست و نه	نمره نهایی

اعضای هیات داوران :

امضا	نام و نام خانوادگی	سمت
	آقای دکتر حساس یگانه	استاد راهنما
	آقای دکتر سیدمطهری	استاد مشاور
	آقای دکتر باباجانی	استاد داور
	آقای دکتر باباجانی	نماینده تحصیلات تکمیلی

نمره ۱۲ تا ۱۳/۹۹ قابل قبول

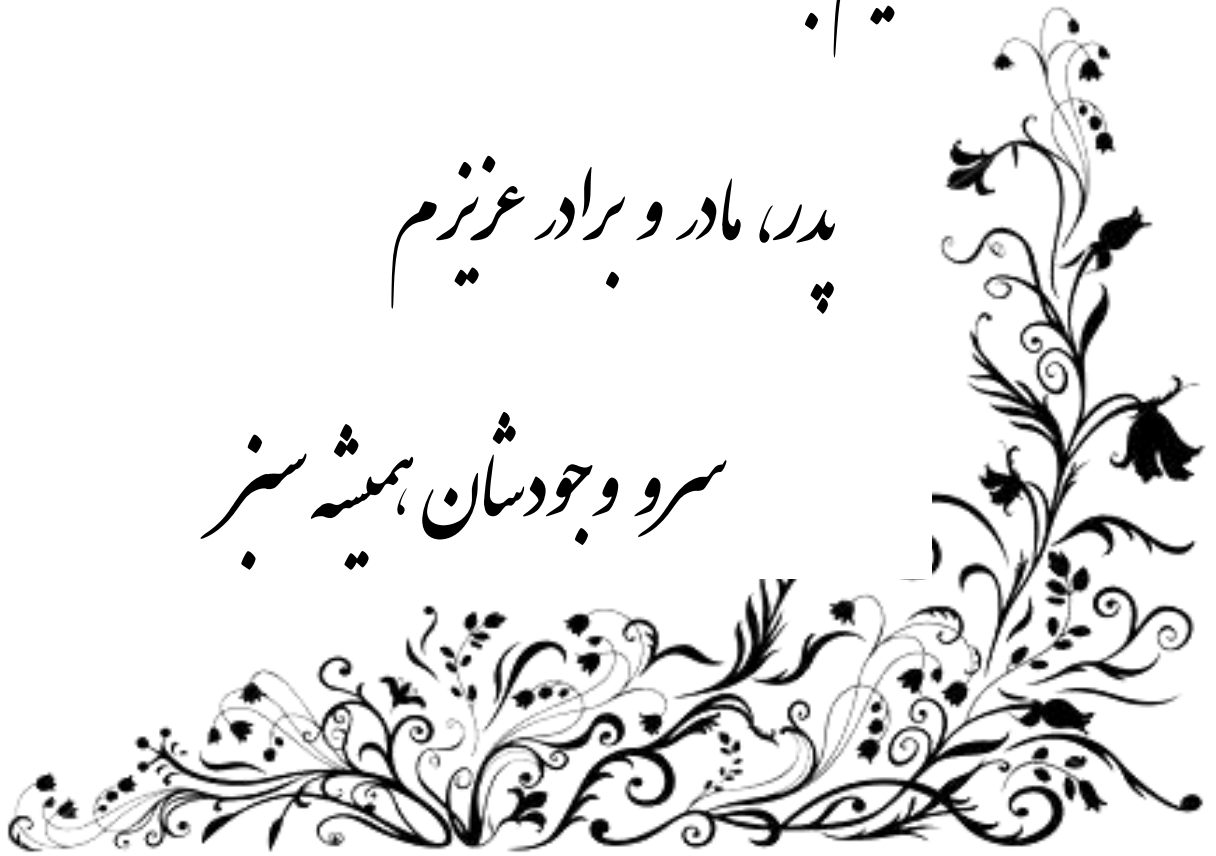
نمره ۱۳ تا ۱۵/۹۹ خوب
نمره ۰ تا ۱۱/۹۹ غیر قابل قبول

نمره ۱۸ تا ۲۰ عالی
نمره ۱۶ تا ۱۷/۹۹ بسیار خوب

تقدیم به

پدر، مادر و برادر عزیزم

سرو وجودشان همیشه سبز

تشکر و قدردانی

سپاس خداوندی که حمد را بهای نعمتش قرار داد. پژوهش حاضر تلاشی است بس ناچیز در راه شناخت یکی از موضوعات مطرح شده در رشته حسابداری که امید است نتایج آن، نقش موثری در غنای هر چه بیشتر ادبیات و حرفه حسابداری و بالاخص حسابرسی این مرز و بوم داشته باشد.

اشخاص بسیاری در اجرای هر چه بهتر این تحقیق اینجانب را یاری داده اند؛ بر خود لازم می دانم زحمات و مساعدت های بی دریغ ایشان را ارج نهاده و سپاسگزار کوشش های وصف ناپذیر آنان در راه گسترش دستاوردهای علمی پژوهش باشم:

- استاد محترم، **جناب آقای دکتر یحیی حساس یگانه** که در طول تحصیل و در انجام این تحقیق راهنمایی های بسیار ارزنده ای را به اینجانب ارائه نموده اند.
- استاد محترم، **جناب آقای دکتر سید مهدی سید مطهری** که همواره با بردباری و متانت خاص خود، مشاوره های گرانبهایی را در مورد هر چه بهتر انجام شدن تحقیق حاضر، به اینجانب ارائه نموده اند.
- استاد محترم، **جناب آقای دکتر جعفر باباجانی** که با کمال حسن نیت، زحمت ارزیابی نهایی و داوری این پایان نامه را پذیرفتند.
- دوستان و همکاران خوبم که در توزیع و جمع آوری پرسشنامه های تحقیق، صمیمانه و دلسوزانه اینجانب را همراهی نموده اند: خانم اکرم میرزائیان و آقایان سید پوریا میرحسینی دهشالی، مهدی فرزادگان، بهزاد شیبانی نیکو، وحید منتی منجق تپه، مصطفی احمدی، محمد محمدیان، میثم معدنی پور و سعید سیستانی.
- همچنین، وظیفه خود می دانم تا از تمامی بزرگوارانی که مجالی برای ذکر نام ایشان نیست ولی هر یک به نحوی در به بار نشستن این نهال مرا یاری داده اند، از جمله کلیه مشارکت کنندگان تحقیق که زحمت تکمیل پرسشنامه را تقبل نموده اند و نیز کارکنان بخش های آموزش، کتابخانه و مرجع دانشکده حسابداری و مدیریت دانشگاه علامه طباطبائی، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران و سایت اینترنتی دانشگاه تربیت مدرس تشکر نمایم و مراتب قدردانی و امتنان خود را ابراز دارم.

امید مقصودی

شهریورماه ۱۳۸۹

چکیده

شرایط اقتصادی و ایجاد محیط رقابتی در ارائه خدمات گواهی گری از یک سو و بکارگیری معیارهای مناقصه در استفاده از این خدمات از سوی دیگر، تغییرات ساختاری و عملکردی را در پی داشته که خود منجر به ایجاد مشکلات فراوانی در اجرا و ارائه گزارشات حسابرسی خواهد شد. این در حالی است که اطمینان از درستی و صداقت حسابرسان در اجرای استانداردهای حرفه ای، فعالیت در زمینه منافع عمومی را امکان پذیر می سازد. به منظور حفظ و اعاده اعتماد عمومی، جوامع حرفه ای حسابرسی اقدام به تدوین معیارهای اخلاقی تحت عنوان آیین رفتار حرفه ای کرده اند. هدف از تدوین معیارهای مزبور، عبور اعضاء از مفهوم معیشتی کار و نیل به تعاملات متعالی تر مانند افزایش کیفیت خدمات و مفید بودن است. همچنین، صلاحیت حرفه ای به عنوان پیش نیازی برای اعمال قضاوت های حسابرسی، نیازمند کسب تجربه و دانش مورد پذیرش جامعه و بهبود مستمر آن می باشد. انتظار بر این است که وجود محدودیت های اخلاقی و محرک های انگیزشی، کسب صلاحیت حرفه ای و تعامل این دو، بر قضاوت های حسابرسی موثر باشد. در این پژوهش با بهره گیری از تئوری های شناخت و ساختاری این موضوع در قالب سه فرضیه مورد بررسی قرار گرفته است.

جامعه آماری تحقیق شامل کلیه حسابرسان با بیش از سه سال سابقه کار حسابرسی شاغل در سازمان حسابرسی، موسسات حسابرسی و شاغلین انفرادی به عنوان افراد با تجربه و کلیه دانشجویان کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه های تهران به عنوان افراد فاقد تجربه لازم می باشد. تجربه حسابرسی در قالب تجربه عمومی و تجربه اختصاصی اندازه گیری شده است. نمونه مورد بررسی شامل ۱۶۰ نفر بوده که بر اساس پیش آزمون انجام شده از ۵۰ حسابرس با تجربه و ۵۰ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری با خطای برآورد ۰/۰۵ از میان کارکنان سازمان حسابرسی و انتخاب تصادفی ۱۱ موسسه حسابرسی و ۳۰ شاغل انفرادی انتخاب گردید. به منظور همتا سازی سطح دانش مشارکت کنندگان، پرسشنامه هایی قابلیت بررسی را داشت که سطح دانش پاسخگو حداقل ۶۰٪ میانگین دانش کلیه مشارکت کنندگان باشد. در پرسشنامه، انگیزش و عملکرد پاسخگو در مواجهه با موضوعات مورد بررسی به عنوان معیاری برای کیفیت قضاوت های حسابرسی مورد پرسش قرار گرفت. انگیزش رفتاری از طریق طیف مرحله ای لیکرت و در پاسخ به پرسش احتمال طرح موضوع دارای تحریف با اهمیت با سرپرست مربوطه و عملکرد رفتاری با استفاده از تفاوت بین مبلغی که مشارکت کننده معتقد است که از لحاظ فنی منطبق با استانداردهای مربوطه می باشد و مبلغی که با توجه به توضیحات، خواست و ترجیحات واحد مورد رسیدگی نسبت به عدم تعدیل حساب پیشنهاد می شود، اندازه گیری شده است. همچنین، معناداری تاثیر سایر مفاهیم از قبیل جنسیت، سن، وضعیت اشتغال و سمت شغلی پاسخگو نیز ارزیابی گردید.

از آنجا که مشارکت کنندگان تحقیق به چهار گروه جداگانه و در چهار موقعیت آزمایشی شامل گروه های آزمون و کنترل طبقه بندی شده اند، تحقیق حاضر پیمایشی با طرح تجربی (آزمایشی) می باشد. داده های جمع آوری شده با استفاده از برازش مدل خطی، تحلیل واریانس و مقایسه میانگین پاسخگویی گروه های مورد بررسی، تحلیل شده است.

نتایج تحقیق نشان می دهد که آیین رفتار حرفه ای بر ابعاد انگیزشی و عملکردی قضاوت های پاسخگویان موثر می باشد. همچنین، در تحلیل نقش تجربه مشخص گردید که تجربه عمومی بر عملکرد و تجربه اختصاصی بر انگیزش حسابرسان موثر است. لیکن، بررسی تعامل آیین رفتار حرفه ای و تجربه معنادار نمی باشد. همچنین، در ارزیابی سایر عوامل مشخص شد که تنها تاثیر جنسیت و وضعیت اشتغال فرد بر چگونگی قضاوت های حسابرسی معنادار است.

واژگان کلیدی: آیین رفتار حرفه ای، تجربه، جنسیت، سن، وضعیت اشتغال، سمت شغلی، قضاوت حرفه ای.

فهرست مطالب :

صفحه	عنوان
۱.....	پیشگفتار.....
	فصل اول - طرح و کلیات تحقیق
۲.....	۱-۱ مقدمه.....
۳.....	۲-۱ تشریح موضوع و بیان مساله.....
۵.....	۳-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۶.....	۴-۱ هدف از انجام تحقیق.....
۷.....	۵-۱ فرضیه های تحقیق.....
۷.....	۶-۱ نوع و روش شناسی تحقیق.....
۹.....	۷-۱ قلمرو مکانی تحقیق (جامعه آماری).....
۹.....	۸-۱ قلمرو زمانی تحقیق.....
۱۰.....	۹-۱ روش گردآوری اطلاعات.....
۱۰.....	۱۰-۱ تعاریف عملیاتی تحقیق.....
۱۱.....	۱۱-۱ محدودیت های تحقیق.....
۱۲.....	۱۲-۱ ساختار کلی تحقیق.....
	فصل دوم - مبانی نظری پژوهش و مروری بر تحقیقات پیشین
۱۳.....	۱-۲ مقدمه.....
۱۴.....	۲-۲ بخش اول : مبانی نظری تحقیق.....
۱۵.....	۲-۲-۱ قضاوت و تصمیم گیری.....
۱۹.....	۲-۲-۲ شناخت به عنوان عنصر اصلی قضاوت.....
۲۲.....	۲-۲-۳ قضاوت حرفه ای و جایگاه آن در حسابرسی.....
۲۶.....	۲-۲-۴ قضاوت حسابرسی به عنوان یک سیستم.....
۲۸.....	۲-۲-۵ کیفیت قضاوت حسابرسی.....
۳۰.....	۲-۲-۶ توجه به مسائل اخلاقی.....
۳۱.....	۲-۲-۷ معنی شناسی اخلاق.....
۳۴.....	۲-۲-۸ نیاز به کردار اخلاقی در حرفه ها.....
۳۶.....	۲-۲-۹ دلایل مطرح شدن آیین رفتار حرفه ای.....
۳۸.....	۲-۲-۱۰ تفاوت بین حسابرس و دیگران.....

فهرست مطالب :

عنوان	صفحه
۲-۲-۱۱ انتخاب تئوری	۳۹
۲-۲-۱۲ تئوری اخلاقی	۴۰
۲-۲-۱۳ تئوری ساختاری، دینفعان و تصمیم گیری اخلاقی	۴۸
۲-۲-۱۴ آیین رفتار حرفه ای در حسابداری و حسابرسی جهان و ایران	۵۰
۲-۲-۱۵ خبرگی (شایستگی)	۵۶
۲-۲-۱۶ دانش و ساختار آن	۵۹
۲-۲-۱۷ حل مساله	۶۰
۲-۲-۱۸ تجربه به عنوان رکنی از خبرگی (شایستگی)	۶۲
۲-۳-۳ بخش دوم: پیشینه تحقیق	۶۵
۲-۳-۱ تحقیق های انجام شده در خارج از ایران	۶۶
۲-۳-۱-۱ حساسیت نسبت به شواهد و اثر شواهد مثبت در مقابل شواهد منفی و شیوه ارائه آنها بر قضاوت حرفه ای حسابرس	۶۸
۲-۳-۱-۲ ویژگی های شخصی حسابرسان خبره	۶۸
۲-۳-۱-۳ قضاوت حرفه ای و حسابرسی	۶۹
۲-۳-۱-۴ اثر تجربه بر استفاده از اطلاعات نامربوط در قضاوت حسابرس	۶۹
۲-۳-۱-۵ زمینه سازمانی و تصمیم گیری اخلاقی حسابرسان	۷۱
۲-۳-۱-۶ رفتار اخلاقی حسابرسان در وضعیت های ناسازگار حسابرسی	۷۲
۲-۳-۱-۷ بررسی ویژگی های حسابرسان خبره در صنعت	۷۴
۲-۳-۱-۸ اثر نسبی تجربه صنعت خاص و کار خاص به حساسیت حسابرس نسبت به علائم اطلاعاتی در قضاوت نسبت به تداوم فعالیت	۷۶
۲-۳-۱-۹ تعیین معیار برای فضیلت حسابرسان	۷۷
۲-۳-۱-۱۰ مسئولیت پاسخگویی و تاثیر آن در قضاوت حسابرسی	۷۷
۲-۳-۱-۱۱ توانایی تاثیر محیط اخلاقی موسسات حسابرسی بر کیفیت قضاوت حسابرسان	۷۷
۲-۳-۱-۱۲ تاثیر ارزش های فردی بر تصمیمات اخلاقی حسابرس	۷۹
۲-۳-۱-۱۳ تاثیر درک از فرهنگ اخلاقی موسسه و متغیرهای جمعی بر ارزیابی های اخلاقی حسابرسان و تمایل به انجام تصمیمات توسط آنها	۸۰
۲-۳-۲ تحقیق های انجام شده در ایران	۸۶

فهرست مطالب :

صفحه

عنوان

۱-۲-۳-۲	بررسی تاثیر تجربه حسابرسي بر كشف خطاهای صورت های مالی به وسیله چرخه معاملات، اهداف حسابرسي و نسبت های مالی	۸۶
۲-۲-۳-۲	بررسی متغیرهای کمی و کیفی بر قضاوت های حسابرسان در مورد اهمیت ارقام و افشای آنها در گزارشگری مالی	۸۷
۳-۲-۳-۲	عوامل موثر بر استقلال و شایستگی اعضاء جامعه حسابداران رسمی ایران در ارائه خدمات گواهی	۸۸
۴-۲-۳-۲	پاسخگویی و قضاوت حسابرسان درباره سطح اهمیت در حسابرسي	۸۸
۵-۲-۳-۲	قضاوت حرفه ای در حسابرسي	۸۹
۶-۲-۳-۲	بررسی دیدگاه عمومی درباره رعایت آیین رفتار حرفه ای توسط حسابرسان و ضمانت اجرایی آن در ایران	۹۱
۴-۲	نتیجه	۹۴
۵-۲	مدل مفهومی تحقیق	۹۴

فصل سوم - روش تحقیق

۱-۳	مقدمه	۹۵
۲-۳	فرضیه های تحقیق	۹۶
۳-۳	متغیرهای تحقیق	۹۹
۱-۳-۳	متغیرهای مستقل تحقیق	۹۹
۲-۳-۳	متغیرهای وابسته تحقیق	۱۰۰
۴-۳	روش اجرای تحقیق	۱۰۰
۵-۳	نمونه آماری تحقیق	۱۰۱
۶-۳	روش جمع آوری اطلاعات	۱۰۳
۷-۳	اعتبار دورنی و بیرونی تحقیق	۱۰۹
۸-۳	تجزیه و تحلیل آماری	۱۱۱

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل آماری یافته های تحقیق

۱-۴	مقدمه	۱۱۳
۲-۴	آزمون های تحلیل واریانس	۱۱۴
۳-۴	نرمال بودن داده های مورد بررسی	۱۱۵
۴-۴	همگونی واریانس متغیرهای تحقیق	۱۱۸
۵-۴	آمار توصیفی	۱۲۰

فهرست مطالب :

صفحه	عنوان
۱۲۱.....	۴-۵-۱ انگیزش رفتاری مشارکت کنندگان
۱۲۳.....	۴-۵-۲ عملکرد رفتاری مشارکت کنندگان
۱۲۵.....	۴-۵-۳ جنسیت مشارکت کنندگان
۱۲۷.....	۴-۵-۴ وضعیت سنی مشارکت کنندگان
۱۲۸.....	۴-۵-۵ وضعیت اشتغال مشارکت کنندگان
۱۲۹.....	۴-۵-۶ سمت شغلی مشارکت کنندگان
۱۳۰.....	۴-۵-۷ تجربه عمومی مشارکت کنندگان
۱۳۰.....	۴-۵-۸ تجربه اختصاصی مشارکت کنندگان
۱۳۳.....	۴-۵-۹ سطح دانش مشارکت کنندگان
۱۳۵.....	۴-۶-۱ آمار استنباطی (آنالیز داده ها)
۱۳۷.....	۴-۶-۱ آیین رفتار حرفه ای
۱۳۹.....	۴-۶-۲ تجربه
۱۴۷.....	۴-۶-۳ تعامل آیین رفتار حرفه ای و تجربه
۱۵۰.....	۴-۶-۴ وضعیت اشتغال
۱۵۱.....	۴-۶-۵ سمت شغلی
۱۵۵.....	۴-۶-۶ جنسیت
۱۵۶.....	۴-۶-۷ سن
۱۵۷.....	۴-۶-۸ سطح دانش
فصل پنجم - نتیجه گیری و پیشنهادها	
۱۶۰.....	۵-۱ مقدمه
۱۶۰.....	۵-۲ بررسی فرضیه های تحقیق
۱۶۳.....	۵-۳ نتیجه گیری
۱۶۴.....	۵-۴ محدودیت های احتمالی تعمیم نتایج تحقیق
۱۶۵.....	۵-۵ پیشنهادهای مبتنی بر نتایج تحقیق
۱۶۶.....	۵-۶ توصیه برای تحقیق های آتی
کتاب نامه	
۱۶۸.....	منابع فارسی
۱۷۱.....	منابع انگلیسی

فهرست مطالب :

صفحه	عنوان
	پیوست ها
۱۷۵.....	پیوست-۱: پرسشنامه
۱۸۶.....	پیوست-۲: بررسی همگونی واریانس
۲۰۹.....	پیوست-۳: اطلاعات توصیفی داده های جمع آوری شده

فهرست جداول :

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲ : خلاصه تحقیقات انجام شده در خارج از ایران	۸۲
جدول ۲-۲ : خلاصه تحقیقات انجام شده در ایران.....	۹۲
جدول ۱-۳ : اطلاعات حاصل از انجام پیش آزمون	۱۰۳
جدول ۲-۳ : تحلیل واریانس پیش آزمون	۱۰۳
جدول ۳-۳ : طرح ۲×۲ فاکتوریل کامل توزیع مشارکت کنندگان تحقیق در موقعیت های آزمایشی	۱۰۴
جدول ۴-۳ : بررسی پایایی پرسشنامه	۱۰۹
جدول ۱-۴ : خلاصه معذور انا محاسبه شده برای هر یک از متغیرهای تحقیق	۱۱۹
جدول ۲-۴ : فراوانی نمونه مورد بررسی به تفکیک موقعیت های آزمایشی	۱۲۰
جدول ۳-۴ : اطلاعات توصیفی نمونه مورد بررسی	۱۲۰
جدول ۴-۴ : اطلاعات توصیفی انگیزش رفتاری در شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی	۱۲۱
جدول ۵-۴ : اطلاعات توصیفی انگیزش رفتاری در کاهش ارزش موجودی کالا	۱۲۱
جدول ۶-۴ : اطلاعات توصیفی انگیزش رفتاری در کاهش ارزش سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۲۲
جدول ۷-۴ : اطلاعات توصیفی عملکرد رفتاری در شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی	۱۲۳
جدول ۸-۴ : اطلاعات توصیفی عملکرد رفتاری در کاهش ارزش موجودی کالا	۱۲۴
جدول ۹-۴ : اطلاعات توصیفی عملکرد رفتاری در کاهش ارزش سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۲۴
جدول ۱۰-۴ : اطلاعات توصیفی جنسیت مشارکت کنندگان	۱۲۶
جدول ۱۱-۴ : اطلاعات توصیفی وضعیت سنی مشارکت کنندگان	۱۲۷
جدول ۱۲-۴ : اطلاعات توصیفی وضعیت اشتغال مشارکت کنندگان	۱۲۸
جدول ۱۳-۴ : اطلاعات توصیفی سمت شغلی در حرفه حسابرسی	۱۲۹
جدول ۱۴-۴ : اطلاعات توصیفی تجربه عمومی در حرفه حسابرسی	۱۳۰
جدول ۱۵-۴ : اطلاعات توصیفی تجربه اختصاصی در شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی	۱۳۱
جدول ۱۶-۴ : اطلاعات توصیفی تجربه اختصاصی در کاهش ارزش موجودی کالا	۱۳۱
جدول ۱۷-۴ : اطلاعات توصیفی تجربه اختصاصی در کاهش ارزش سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۳۱
جدول ۱۸-۴ : اطلاعات توصیفی سطح دانش در شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی	۱۳۳
جدول ۱۹-۴ : اطلاعات توصیفی سطح دانش در شناسایی کاهش ارزش موجودی کالا	۱۳۳
جدول ۲۰-۴ : اطلاعات توصیفی سطح دانش در شناسایی کاهش سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۳۴
جدول ۲۱-۴ : اطلاعات توصیفی سطح دانش در رابطه با آیین رفتار حرفه ای	۱۳۴
جدول ۲۲-۴ : برازش خطی معنا داری اثر متغیرهای مستقل تحقیق در موضوعات مورد بررسی	۱۳۶

فهرست جداول :

عنوان	صفحه
جدول ۴-۲۳: تحلیل واریانس تاثیر آیین رفتار حرفه ای بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۳۷
جدول ۴-۲۴: تحلیل واریانس تاثیر تجربه بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۳۹
جدول ۴-۲۵: تحلیل واریانس تاثیر تجربه عمومی بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۴۱
جدول ۴-۲۶: تحلیل واریانس تاثیر تجربه اختصاصی بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۴۲
جدول ۴-۲۷: مقایسه چندگانه انگیزش شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی بر مبنای تجربه اختصاصی.....	۱۴۴
جدول ۴-۲۸: تقسیم بندی انگیزش شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی بر مبنای تجربه اختصاصی به گروه های همگن.....	۱۴۴
جدول ۴-۲۹: مقایسه چندگانه انگیزش شناسایی کاهش ارزش موجودی کالا بر مبنای تجربه اختصاصی.....	۱۴۵
جدول ۴-۳۰: تقسیم بندی انگیزش شناسایی کاهش ارزش موجودی کالا بر مبنای تجربه اختصاصی به گروه های همگن.....	۱۴۵
جدول ۴-۳۱: مقایسه چندگانه انگیزش شناسایی کاهش ارزش سرمایه گذاری کوتاه مدت بر مبنای تجربه اختصاصی.....	۱۴۶
جدول ۴-۳۲: تقسیم بندی انگیزش شناسایی کاهش ارزش سرمایه گذاری کوتاه مدت بر مبنای تجربه اختصاصی به گروه های همگن.....	۱۴۶
جدول ۴-۳۳: تحلیل واریانس تاثیر آیین رفتار حرفه ای و تجربه (حسابرس- دانشجوی) بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۴۷
جدول ۴-۳۴: تحلیل واریانس تاثیر آیین رفتار حرفه ای و تجربه عمومی بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۴۸
جدول ۴-۳۵: تحلیل واریانس تاثیر آیین رفتار حرفه ای و تجربه اختصاصی ذخیره تعهدات احتمالی بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۴۹
جدول ۴-۳۶: تحلیل واریانس تاثیر آیین رفتار حرفه ای و تجربه اختصاصی موجودی کالا بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۴۹
جدول ۴-۳۷: تحلیل واریانس تاثیر آیین رفتار حرفه ای و تجربه اختصاصی سرمایه گذاری کوتاه مدت بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۴۹
جدول ۴-۳۸: تحلیل واریانس وضعیت اشتغال بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان.....	۱۵۰
جدول ۴-۳۹: تحلیل واریانس سمت شغلی بر انگیزش مشارکت کنندگان.....	۱۵۱
جدول ۴-۴۰: تحلیل واریانس سمت شغلی بر انگیزش مشارکت کنندگان.....	۱۵۲
جدول ۴-۴۱: مقایسه چندگانه انگیزش شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی بر مبنای سمت شغلی (بخش اول).....	۱۵۳
جدول ۴-۴۲: مقایسه چندگانه انگیزش شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی بر مبنای سمت شغلی (بخش دوم).....	۱۵۴
جدول ۴-۴۳: تقسیم بندی انگیزشی شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی بر مبنای سمت شغلی به گروه های همگن.....	۱۵۴

فهرست جداول :

صفحه	عنوان
۱۵۵.....	جدول ۴-۴۴: تحلیل واریانس جنسیت بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان
۱۵۶.....	جدول ۴-۴۵: تحلیل واریانس سن بر انگیزش و عملکرد مشارکت کنندگان
۱۵۸.....	جدول ۴-۴۶: تحلیل واریانس دانش مشارکت کنندگان تحقیق در زمینه های مورد بررسی
۱۵۹.....	جدول ۴-۴۷: تحلیل واریانس دانش مشارکت کنندگان تحقیق در زمینه آیین رفتار حرفه ای

فهرست نمودارها :

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۴ : نرمال بودن انگیزش - ذخیره تعهدات احتمالی	۱۱۵
نمودار ۲-۴ : نرمال بودن انگیزش - موجودی کالا	۱۱۵
نمودار ۳-۴ : نرمال بودن انگیزش - سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۱۵
نمودار ۴-۴ : نرمال بودن عملکرد - ذخیره تعهدات احتمالی	۱۱۵
نمودار ۵-۴ : نرمال بودن عملکرد - موجودی کالا	۱۱۶
نمودار ۶-۴ : نرمال بودن عملکرد - سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۱۶
نمودار ۷-۴ : نرمال بودن جنسیت مشارکت کنندگان	۱۱۶
نمودار ۸-۴ : نرمال بودن گروه های سنی مشارکت کنندگان	۱۱۶
نمودار ۹-۴ : نرمال بودن وضعیت اشتغال مشارکت کنندگان	۱۱۶
نمودار ۱۰-۴ : نرمال بودن سمت شغلی مشارکت کنندگان	۱۱۶
نمودار ۱۱-۴ : نرمال بودن تجربه عمومی مشارکت کنندگان	۱۱۷
نمودار ۱۲-۴ : نرمال بودن تجربه اختصاصی ذخیره تعهدات احتمالی	۱۱۷
نمودار ۱۳-۴ : نرمال بودن تجربه اختصاصی موجودی کالا	۱۱۷
نمودار ۱۴-۴ : نرمال بودن تجربه اختصاصی سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۱۷
نمودار ۱۵-۴ : نرمال بودن دانش ذخیره تعهدات احتمالی	۱۱۷
نمودار ۱۶-۴ : نرمال بودن دانش موجودی کالا	۱۱۷
نمودار ۱۷-۴ : نرمال بودن دانش سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۱۸
نمودار ۱۸-۴ : نرمال بودن دانش آیین رفتار حرفه ای	۱۱۸
نمودار ۱۹-۴ : فراوانی نسبی انگیزش رفتاری در شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی	۱۲۲
نمودار ۲۰-۴ : فراوانی نسبی انگیزش رفتاری در شناسایی کاهش ارزش موجودی کالا	۱۲۲
نمودار ۲۱-۴ : فراوانی نسبی انگیزش رفتاری در شناسایی کاهش ارزش سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۲۳
نمودار ۲۲-۴ : فراوانی نسبی عملکرد رفتاری در شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی	۱۲۴
نمودار ۲۳-۴ : فراوانی نسبی عملکرد رفتاری در کاهش ارزش موجودی کالا	۱۲۵
نمودار ۲۴-۴ : فراوانی نسبی عملکرد رفتاری در کاهش ارزش سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۲۵
نمودار ۲۵-۴ : فراوانی جنسیت در گروه های حسابرس و دانشجو	۱۲۶
نمودار ۲۶-۴ : فراوانی نسبی جنسیت مشارکت کنندگان	۱۲۶
نمودار ۲۷-۴ : فراوانی نسبی وضعیت سنی مشارکت کنندگان	۱۲۷

فهرست نمودارها :

عنوان	صفحه
نمودار ۲۸-۴: فراوانی نسبی وضعیت اشتغال مشارکت کنندگان	۱۲۸.....
نمودار ۲۹-۴: فراوانی نسبی سمت شغلی مشارکت کنندگان	۱۲۹.....
نمودار ۳۰-۴: فراوانی نسبی تجربه اختصاصی در شناسایی ذخیره تعهدات احتمالی	۱۳۲.....
نمودار ۳۱-۴: فراوانی نسبی تجربه اختصاصی در کاهش ارزش موجودی کالا	۱۳۲.....
نمودار ۳۲-۴: فراوانی نسبی تجربه اختصاصی در کاهش ارزش سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۳۲.....
نمودار ۳۳-۴: مقایسه میانگین انگیزش رفتاری گروه های آزمون و کنترل	۱۳۸.....
نمودار ۳۴-۴: مقایسه میانگین عملکرد رفتاری گروه های آزمون و کنترل	۱۳۸.....
نمودار ۳۵-۴: مقایسه میانگین انگیزش رفتاری گروه های حسابرس و دانشجو	۱۴۰.....
نمودار ۳۶-۴: مقایسه میانگین عملکرد رفتاری گروه های حسابرس و دانشجو	۱۴۰.....
نمودار ۳۷-۴: مقایسه میانگین انگیزش رفتاری گروه های مشارکت کننده با تجربه اختصاصی متمایز	۱۴۳.....
نمودار ۳۸-۴: مقایسه میانگین عملکرد رفتاری گروه های مشارکت کننده با تجربه اختصاصی متمایز	۱۴۳.....
نمودار ۳۹-۴: مقایسه میانگین انگیزش رفتاری گروه های شغلی مشارکت کننده	۱۵۰.....
نمودار ۴۰-۴: مقایسه میانگین عملکرد رفتاری گروه های شغلی مشارکت کننده	۱۵۱.....
نمودار ۴۱-۴: مقایسه میانگین انگیزش رفتاری سمت های شغلی مشارکت کننده	۱۵۲.....
نمودار ۴۲-۴: مقایسه میانگین عملکرد رفتاری سمت های شغلی مشارکت کننده	۱۵۲.....
نمودار ۴۳-۴: مقایسه میانگین انگیزش رفتاری مردان و زنان مشارکت کننده	۱۵۵.....
نمودار ۴۴-۴: مقایسه میانگین عملکرد رفتاری مردان و زنان مشارکت کننده	۱۵۶.....
نمودار ۴۵-۴: مقایسه میانگین انگیزش رفتاری گروه های سنی مشارکت کننده	۱۵۷.....
نمودار ۴۶-۴: مقایسه میانگین عملکرد رفتاری گروه های سنی مشارکت کننده	۱۵۷.....
نمودار ۴۷-۴: مقایسه میانگین سطح دانش مشارکت کنندگان	۱۵۸.....
نمودار ۴۸-۴: مقایسه میانگین سطح دانش نسبت به آیین رفتار حرفه ای	۱۵۹.....

فهرست شکل ها :

صفحه	عنوان
۲۰.....	شکل ۱-۲: تئوری پاندمونیم.....
۲۸.....	شکل ۲-۲: سیستم قضاوت حسابرسی.....
۳۷.....	شکل ۳-۲: فرآیند آیین رفتار حرفه ای.....
۴۲.....	شکل ۴-۲: مدل واسطه نگر.....
۸۱.....	شکل ۵-۲: مراحل استنباط اخلاقی.....
۹۴.....	شکل ۶-۲: مدل مفهومی تحقیق.....

پیشگفتار

کسب و کار امروز نیازمند تعاملات اجتماعی و نیز مستلزم رعایت برخی ملاحظات اخلاقی است. به گونه ای که الزام تحصیل سود، فعالیت های غیر اخلاقی و نادیده انگاری کردارهای مورد پذیرش جامعه را توجیه نمی نماید. حرفه حسابرسی نیز از طریق تدوین معیارهای اخلاقی تحت عنوان آیین رفتار حرفه ای و ملزم نمودن اعضاء به رعایت آن و نیز توجه به مفهوم تجربه به عنوان یکی از معیارهای صلاحیت حرفه ای، سعی در جلب اعتماد عمومی استفاده کنندگان از خدمات خود را دارد.

طبق تعریف، حسابرسی فرآیند ارزیابی اعتبار یک ادعا در مقابل معیارهای تعیین شده و گزارش یافته ها به افراد ذینفع و ذیعلاقه می باشد (حساس یگانه، ۱۳۸۴). این فرآیند نیازمند اعمال قضاوت های حرفه ای و تصمیم گیری مرتبط با موضوعات مورد رسیدگی است.

در طول سه دهه گذشته تحقیقاتی در زمینه درک فرآیند تصمیم گیری افراد و گروه ها در زمینه حسابداری و حسابرسی انجام پذیرفته است که بیشتر بر پردازش اطلاعات، قضاوت و تصمیم گیری رفتاری متمرکز بوده و زمینه محوری تمامی آنها، تشخیص فرآیند تصمیم گیری، عوامل اثرگذار بر آن و آزمون تئوری فرآیند شناخت می باشد که منجر به اتخاذ تصمیم می شود. این در حالی است که می توان فرآیند تصمیم گیری را به صورت ساختاری و از طریق بررسی انطباقی با مجموعه ضوابط اخلاقی تدوین شده از جانب نهادهای حرفه ای و یا ارزش های اخلاقی حاکم بر جامعه که به نظر می رسد بهینه ترین کردار برای ذینفعان را در پی داشته باشد، مورد تحلیل قرار داد.

همچنین، مفهوم تجربه به خصوص در مواجهه با مسائل نیمه ساختاریافته و غیر ساختاری که رهنمودهای مشخصی برای آنها وجود ندارد بر کیفیت قضاوت های حسابرس موثر بوده و نگرش تک بعدی به مفهوم قضاوت حرفه ای از طریق الزامات اخلاقی را با انتقاداتی مواجه می نماید. انتظار بر این است که با افزایش تجربه عمومی و اختصاصی، شرایط محیط پیرامونی و نیز ارکان متأثر از تصمیمات بهتر شناخته شده و قضاوت های با کیفیت تری اعمال گردد.

در این تحقیق چگونگی تاثیر آیین رفتار حرفه ای، تجربه و تعامل آنها بر قضاوت های حسابرسی بررسی شده و تلاش می شود تا از طریق اجرای پژوهش علمی، تاثیر مفاهیم مزبور بر اعمال قضاوت های حرفه ای با کیفیت تر توجیه گردد. به گونه ای که انتظار می رود نتایج حاصل از این پژوهش، بینش مناسبی در خصوص چگونگی تاثیر معیارهای موجود بر ابعاد انگیزشی و عملکردی قضاوت های حرفه ای حسابرسان ایرانی فراهم آورده و به نحو مناسبی توصیف نماید.

فصل اول:

طرح و کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

شرایط اقتصادی امروز و انگیزه کسب سود، شرکت‌ها را به افزایش منابع مالی و انسانی وادار ساخته و پاسخگویی ناشی از آن را در پی دارد. همچنین، پیچیده شدن معاملات تجاری از یک سو و نیاز به اطلاعات مربوط و قابل اتکاء برای تصمیم‌گیری در حوزه‌های مختلف از سوی دیگر، منجر به طراحی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری پیشرفته‌ای شده است که نیازهای اطلاعاتی تصمیم‌گیران را تامین می‌نماید. به همین خاطر، انتظار بر این است که نظامی منصفانه از جریان اطلاعات میان پاسخگو و پاسخ خواه به وجود آید. اطمینان از منصفانه بودن این جریان دلیل وجود حرفه حسابرسی است. به گونه‌ای که انتظار می‌رود با انجام فرآیند منظم و با قاعده، شواهد مرتبط با فعالیت‌های اقتصادی را جمع‌آوری کرده و میزان انطباق ادعاهای موجود را با معیارهای از پیش تعیین شده بررسی و به افراد ذینفع گزارش نماید.

یکی از مهمترین و موثرترین جوانب حسابرسی، قضاوت‌هایی است که حساب‌رسان به عنوان عنصر اساسی رویه‌های خود به کار می‌گیرند. با وجود تدوین استانداردهای حسابرسی که رهنمودهای لازم را در مورد چگونگی شناخت، رسیدگی و اظهارنظر نسبت به واحدهای تجاری ارائه می‌نماید، ارجاعات فراوان استانداردهای مزبور به اعمال قضاوت‌های حرفه‌ای مبین آن است که حسابرسی بیش از هر چیز، فرآیندی قضاوتی بوده و حساب‌رسان در زمینه‌های گوناگون ملزم به تصمیم‌گیری و قضاوت می‌باشند. به همین خاطر، مهمترین عامل تعیین‌کننده موثر بودن حسابرسی، ویژگی‌های شخصی حساب‌رسان و قضاوت‌های آنان است. این امر ساختار و نقش حساب‌رسان در جامعه را مشخص کرده و اساس حرفه را در قالب اعتماد عمومی نسبت به آن تعریف می‌نماید. موهبتی که جامعه تحت عنوان "اعتماد" به حساب‌رسان اعطاء می‌کند و پذیرای اظهار نظر آنان در امر خطیر گواهی‌گری نسبت به صورت‌های مالی مورد استفاده در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی است، حساب‌رسان را متعهد به کسب، حفظ و ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای خود در جهت برنامه‌ریزی، رسیدگی و اظهارنظر با حفظ صداقت و بیطرفی کامل نسبت به واحد مورد رسیدگی می‌نماید.

این در حالی است که کسب و کار امروز شاهد طرح رسوایی‌های مالی ناشی از تقلب و نادیده گرفتن الزامات اخلاقی است. همین امر انتقاداتی نسبت به بی‌قیدی و اختیاری بودن قضاوت‌های حساب‌رسان را در پی داشته و حیات حرفه را با تهدید مواجه می‌نماید. بنابراین، سعی شده تا با تدوین آیین رفتار حرفه‌ای در قالب محرک انگیزشی و مبنایی برای اعمال محدودیت رفتاری اعضا و نیز توجه به مفهوم صلاحیت فنی به عنوان معیاری مناسب برای توانایی انجام خدمات حرفه‌ای، تا حدی از انتقادات مربوطه کاسته شود. به عبارت دیگر، انتظار می‌رود با طرح الزامات اخلاقی و مبنای